

Allergia, avagy szervezett védekezés...

Elintézhetnénk egyszerűen azzal, hogy divat manapság az ember és a környezet viszonyával, a környezetnek az emberi szervezetre gyakorolt hatásaival foglalkozni. Mégsem tehetjük, hiszen a témaválasztást — például egy egészségügyi tudományos ülésen — egyebek mellett elsősorban az indokolja, melyik területen van szükség a tapasztalatok, a kutatási eredmények összegzésére, a tennivalók megfogalmazására. Ebből a szempontból nagyon is indokolt, hogy az egészségügyi a maga eszközeivel és lehetőségeivel „hadakozzon” a káros környezeti hatásokkal.

Két egészségügyi társaság tartja közös rendezvényét máthól három napon át Szombathelyen. A Korányi Frigyes TBC és Tüdőgyógyász Társaság nagygyűlése, illetve a Magyar Allergológiai és Klinikai Immunológiai Társaság vándorgyűlése csaknem kétszáz előadás, illetve poszterbemutató segítségével arra vállalkozott, hogy egységes képet fessen az allergiás betegségekről, azok kezeléséről, gyógyításáról. Tüdőgyógyászok, belgyógyászok, bőrgyógyászok, gyermekgyógyászok, hematológusok és még több más szakma képviselői, köztük külföldi szakintézetek vesznek részt a konferencián, a felsorolásból is kitűnik, hogy a káros környezeti hatások elleni szervezett védekezés nem lehet csupán egyetlen orvosi szakma feladata. Legrégibben talán a tüdőgyógyászok foglalkoznak az allergiás betegségekkel.

Dr. Gautier Barna megyei tüdőgyógyász szakfőorvos erről így nyilatkozott: — Törvényszerű, hogy az iparilag fejlett országokban előbb jelentkeztek tömegesen azok a betegek, akiknek a szervezetét káros környezeti hatások érték. Ehhez képest hazánk némi fáziskésésben van, hiszen a magyar egészségügy csupán másfél évtizede foglalkozik intenzívebben az allergiás kórképekkel. Nem vagyunk viszont késésben a kezelést, a gyógyítást illetően, hiszen a diagnosztikában és a terápiában egyaránt nagyon sokat fejlődött az orvoslás. A mostani tudományos tanácskozásnak éppen az a feladata, hogy az eddig szerzett ismereteket összefoglalja, s egységes szemléletet alakítson ki a jövőre vonatkozóan. 1988-ban — a szocialista országok közül elsőként — hazánkban tartja kongresszusát az Európai Tüdőgyógyász Társaság (SEP), itt is a tüdő és környezete lesz a fő téma. Mostani nagygyűlésünk már némi előkészület a jövő évi nemzetközi kongresszusra. Egyébként társaságunk most először tartja nagygyűlését vidéken, örülünk, hogy éppen Szombathelyt választották a rendezvény helyszínének.

— Talán szenzációra számíthatnak a résztvevők... — Ha szenzációra nem is, de újdonságokra mindenképpen. A második nap fő témája lesz egy olyan betegségszempont — granulomatosisok —, amelyben a már

ismert külső hatás (porbélégzés, vegyi és fizikai ártalmak) mellett bonyolult immunológiai folyamatok vezetnek elsősorban a tüdő, a bőr és egyéb szervek megbetegedéséhez. A kórkép időbeni felismerése feltétele az eredményes gyógyításnak. Erről tart izgalmasnak ígérkező előadást dr. Prugberger Emil, a sárvári tüdőgondozó vezetője. Rajta kívül még kilenc előadással szerepelnek a vasi szakorvosok.

— A nagygyűlés harmadik napján a számítógépes feldolgozással foglalkoznak. Mi indokolja ezt?

— Az allergiás betegségek felismerésében ugyanolyan nagy szerepe van a szűrővizsgálatoknak, mint a tüdőgyógyászatban. A felismert betegeken kívül a veszélyeztetettek adatait is folyamatosan nyilvántartani kell tartani. A jelenleg ismert adattömeget sem lehet feldolgozni manuális módon, ezért nagy szükség van a számítógépes nyilvántartásra.

Dr. Varga László professzortól, a szombathelyi kórház belgyógyász osztályvezetőjétől azt kérdezem, hol tart ma a klinikai immunológia.

— Óriási irodalom gyűlt össze ebben a témában, ezt szeretnénk a kongresszuson összefoglalni. A nagyobb országokban már vannak allergológiai, immunológiai klinikák, mi most vezetjük be, hogy ebből a tárgyból másodikiként szakvizsgát tehetnek az orvosok. A skandináv országokban pollenriadót tartanak, nálunk még nem ennyire szervezett a környezeti hatások elleni védekezés. Tény viszont, hogy sokat fejlődött ez az egyébként laborigényes, emiatt költséges szakma nálunk is, s talán a kongresszus meghatározója lesz a további fejlődésnek.

— Melyik kórképek a leggyakoribbak?

— A foglalkozási ártalmak által kiváltott betegségek, a légúti allergia az ételallergia, a fekélyes vastagbélgyulladás, a rengeteg bőrgyógyászati allergia, a hematológiai allergiás betegségek egyaránt elég nagy tömegeket érintenek, s a betegek száma egyre nő. Az emésztőszervi immunológiai betegségek közül 1929 óta ismerjük az úgynevezett Crohn-betegséget, de mivel keveset foglalkoztunk vele, még ma is halálos kimenetele lehet. A gyógyítás legfőbb teendője a megelőzés, ma is az a leghatásosabb módszer, ha a beteget kivesszük abból a környezetből, amely károsan hat rá. Ez leginkább a foglalkozási betegségek körében oldható meg. A szervezet immunrendszer védekezik a hatások ellen, a szokatlan védekezés eredményezheti az allergiás megbetegedést, ezért rendkívül lényeges, hogy a klinikai immunológia minél jobban feltárja a szervezetben lejátszódó folyamatokat. Rendkívül intenzíven fejlődik a szakma, ezért tartjuk lényegesnek, hogy a mostani kongresszuson összefoglaljuk a tapasztalatokat és a tennivalókat. (burkon)

A sopitei Magyar-Szovjet Barátság Mtsz PECSÉNYECSIRKE HÍZLALÁSI VERSENYTÁRGYALÁST HIRDET A VASASSZONYFAI TELEPEN LÉVŐ ALLOMÁNYÁRA.

Létszám: 25 000 db naposcsibe/turnus.

Elhelyezés: 2 padlás.

Versenyárgyalás időpontja:

1987. július 6-án 9 óra.

Érdeklődni: 1987. június 25-26-án 8-16 óráig lehet a tisz központi irodájában, SÓPTÉN.

(12 185)

Zenei műhely Szombathelyen

Az idén harmadszor ad otthont Szombathely a nyitott zenei műhelynek, amely egyre sajátosabb színfoltja a hazai muzsikálásnak. „Improvizatív kortárs zene” — így nevezik a maguk által követett stílust azok, akik eljárnak ebbe a műhelybe. Legtöbbször a billentyűs Szabados György elképzeléseihez állnak a legközelebb, az ő köréhez tartoznak. De így, együtt csak Szombathelyen vannak.

Június 19-én kezdődik az idei zenei műhely, ehhez „kedvcsinálóként” jött el a múlt pénteken a Megyei Művelődési és Ifjúsági Központba a dzsessz, a kortárs zene két, egyre ismertebb csoportja, a Grensó Kollektíva és a Hangjáték együttes. Az előbbi a Szombathelyről nemrég elszármazott Grensó István vezeti, az utóbbit pedig Nesztor Iván, a zenei műhely művészeti titkára, fő szervezője. Ez a két csoport ízelítőt adott a gondolatokat ébresztő, elvontabb stílusokból, a rögtönzés, az együttjátszás örömeiből.

A rögtönzés, az improvizáció a most kezdődő zenei műhely egyik fő életetője. Fél-százán jelentkezők az ország minden részéből, akik műfaji megkötések nélkül szeretnék játszani, közelebb jutni a zene értelméhez.

Szombathelyen:

Jan Boeke — régizene

Jan Boeke professzor, az amszterdami „Sweelinck” Konzervatórium régizene tanára, — Gustav Leonhardt hollandiai kórusvezető „fegyvertársa” — tart kurzust Szombathelyen június 20-tól 27-ig. A kurzus keretében a Szombathelyi Reneszansz Együttes és a Capella Savaria tagjaival próbál SCHEIN- és BACH-műveket a Zeneművészeti Szakközépiskola körtermében összesereglt hallgatók előtt, naponta 9—12, illetve 18—21 óra között.

Az így megtanult, kimunkált műsor kerül június 27-én 8 órakor a szombathelyi Savaria Múzeumban; június 29-én 8 órakor pedig a soproni Szent Mihály-templomban — a Régizenei Napok keretében — hangversenyszerű bemutatásra, illetve rádiófelvételre.

Nemzetiségi ifjúsági találkozó

A hazánkban élő nemzetiségi fiataljai találkozhatnak szombaton és vasárnap a Pesti Vigadóban, a magyarországi nemzetiségek szövetségi és a KISZ KB közös rendezvényén. Délszláv, német, román és szlovák fiatalok fórumán vitatják meg anyanyelvük, kultúrájuk, nemzetiségi tudatuk fejlődésének lehetőségeit, problémáit. Irodalmi esten a hazai nemzetiségi költők, írók műveit tolmácsolják és kiállításban mutatják be a fiatal nemzetiségi képzőművészek alkotásait. Levetítik a Nyelvben él a nemzetiség című filmet, amelyet a résztvevők megbeszélnek az alkotókkal Pálfi G. Istvánnal, a Magyar Ifjúság főszerkesztő-helyettesével és Kiss Jánossal, a Magyar Televízió szerkesztőjével.

Nemzetiségeink gazdag folklorjából gálaesten adnak ízelítőt a nemzetiségi együttesek és énekesek.

Nesztor Iván.

Szabados György.

hez. Nesztor Iván azt mondja, szeretnék bemutatni, hogyan jutnak el a zenészek az improvizatív kortárs zenéig, szeretnék ennek sajátos magyar jellegét megtartani. Tanulni, egymástól tanulni jönnek össze a muzsikások ebbe a táborba.

A KISZ-en kívül más szombathelyi intézmények is bekapcsolódnak a zenei rendezvénysorozatba. A műhely nyitó koncertjét például a zeneiskolában tartják június 21-én, vasárnap este hétkor. Itt lesz Szabados György, valamint Grensó István, Nesztor Iván, a dzsessz-fú-

vós Dresch Mihály, a Kőszegről származó dobos, Gerőly Tamás és még sokan mások a műfaj ismert művelői közül. Ugyanitt lesz a műhelyben résztvevő diákok és tanárok zárókoncertje is június 26-án este hétkor. E két koncert között minden este nyolctól szabad zenélés lesz a zeneiskolában. A belépés díjtalan.

A képtár is otthont ad a műhely néhány rendezvényének. Hétfőn este fél nyolckor János András népzene-kutató és előadóművész a magyar népzene különleges hangszertekről szóló előadását tartja.

beszél. Június 24-én fél nyolckor pedig Váci Tamás zeneesztéta a kortárs zenéről folytat eszmecsere-t a hallgatósággal.

A zenei műhely kuratórium-számba menő rendezvényét kedd este hétre tervezik a képtárban: ekkor Sváby Lajos festőművész kiállításának megtekintése után az előző rögtönözött reakciókat „szóltatják meg” a műhely tanárai, köztük Szabados György. A látott élmény hallottá alakul: nem kell ennél jobb bizonyíték arra, hogy élő, mai zenéről van szó.

Színházi esték:

HAIR

A Szombathelyen vendégszereplő Szegedi Nemzeti Színház — mondhatnánk úgy is, hogy — „ifjúsági csapata” kedden este telt ház előtt az eredeti New York-i produkció alapján mutatta be *Galt MacDermot, Gerome Ragni és James Rado Hair* című két- részes musicaljét.

Milos Forman művészi és megrázó filmje után kíváncsiak vártuk a mű színpadi megvalósulását, s bár csak az előadás végén éltünk át igazán kataraktikus élményt — s ezt a híres Jöjj, drága napfény... című számnak köszönhetjük elsősorban — nagyon jó előadást láttunk.

Sőt, több volt ez az este színházi élménynél, valóságos belkétűntetessé vált. A vietnami háború idején játszódó történet úgy aktualizálódott, hogy általános háborúellenes hangulatot s szeretetérzést sugallt.

A hosszú haj ma már rég nem a másság polgárpukkasztó jelképe, eltűntek a világ közterein a hippik és a virággyerekek, a szexuális szabadság is enyhült, de köztünk élnek azok a fiatalok, akiket az utca nevel, akik valamilyen közösség alkotómelegében, kábítószeres illatában nem látják a

jövőjüket, amíg be nem hajózzák őket valamelyik háború poklába.

Sándor János rendezése ezt az általánosabb szálát, a békevágyat erősítette fel, az egyéni sorsok helyett inkább a tömegre koncentrált, ezért éreztük látványosnak, ám kevésbé felkavarónak a darabot.

A színház fiatal művészgárdája mozgásban és hangban állta a sarat, kitett magáért. Nagyszerűen szóltak a dalok, s Tóth Sándor koreográfiája állandóan mozgásban tartotta a színpadot. Köszegi Ákos, Galkó Bence, Jakab Tamás, Varga Károly, Somló Gábor, Bácskai János, Bobor György, Janisch Éva, Andódy Olga, Vársári Mónika, Markovits Bori, Vadasi Tünde és Fehér Juli fiatal figurái mellett Szabados József és Török Vera jelentette meg az idősebb korosztályt.

A nézőtér nemcsak fiatalok ültek: a vegyes közönség megrendülését percekig tartó vastappsal juttatta kifejezésre, hisz színpadról, hatásosan szólt meg közös akarataink.

Szakály Éva

A föld költészete

Pirk János

Arról a művészről, aki a nyolcadik ikszen túl is megmarad ifjúkori eszményei mellett, s képein szinte változatlanul a földműves, földmunkás dolgos emberek életét, sorsát, a kétkezi munkások szorgosságát örökíti meg, könnyű úgy szólni, mint a „földszagú piktúra” mesteréről.

Elegendő egyetlen röpke lapozgatás a most megjelent kismonográfiában (a Képzőművészeti Kiadó Mai Magyar Művészek sorozatában) s máris ott a képcímek döntő bizonyossága: Három kaszás, Szántóföldön (vető), Szélfújta kalászkok alatt kaszát kalapáló, Őszi szántás, Mosonó, Rozál néni mos, Krumpliszedő, Zsákból búzát öntő, Fahordók, Hajnali vető, Ásás, Fahordás, Boronálók. Némelyik címből több is (ásás, vetés, kaszálkalapálás), tehát kétség sem férhet ahhoz, hogy Pirk János — ahogy Supka Magdolna szép tanulmánya erre több helyen rámutat — kisgyermek korától kezdve valóban a dolgos szegény emberek

életének, munkás köznapjainak ígézetében élt és alkotott.

Főiskolás éveiben éppen úgy, mint később, vándorlással színhelyein vagy szentendrei házikója udvarán (immár négy évtizede egyfolytában). S hogy nem kötődik tájfestészet sem Galántához, a Vág mentéhez vagy Szatmárnémetihez, mégcsak Szentendréhez sem? Nem is kell, hiszen — ez is Supka találó ráérzése — belső környezete sokkal sűrűbb, mintsem helyet engedne a látképeknek...

S mivel létével, lényével szinte azonos a természet, tájképei, csend-életei, életképei is olyan természetesk, darabosak, érdekesek, s mégis átleng fölöttük valami varázslatos, könnyed líraiság, ami csak a valódi művészet, a bensőséges alkotás sajátja. A líraiság egyébként is elkíséri első lépéseitől kezdve mind a mai napig: egy-egy tájképe, életképe, portréja szinte zenéi, költői hasonlatokat ébreszt. Szappanbuboré-

kok című képe önmagában is korszakos költőség, s ahány virág, ahány táj füves, bokros, fás természeti látvánnyal, anynyi lírai önvaló.

Ezek a vallomások festmények — mint már szóba hoztuk — a természet és a föld ihletéséből fakadnak, de szín- és formaviláguk, mondandójuk mélyről, az alkotó énjéből való.

A kis kötet 17 színes illusztrációval és 33 fekete-fehér képpel ad hiteles szemléltetést.

(Bert—)